

Justitieutskottets betänkande 2022/23:JuU32

Ett granskningssystem för utländska direktinvesteringar till skydd för svenska säkerhetsintressen

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag om bl.a. en ny lag som ger en granskningsmyndighet möjlighet att granska utländska direktinvesteringar och, om det är nödvändigt, förbjuda dem. Lagen ska skapa förutsättningar för att förhindra utländska investerares strategiska förvärv av företag vars verksamhet, information eller teknik har betydelse för Sveriges säkerhet eller för allmän ordning eller allmän säkerhet i Sverige.

I propositionen föreslår regeringen också en lagändring som innebär att Säkerhetspolisen får ge underrättelse- och säkerhetstjänster även i Storbritannien och Schweiz direktåtkomst till vissa personuppgifter som behandlas i kontraterroryfte.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 december 2023.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena. I betänkandet finns tre reservationer (C).

Behandlade förslag

Proposition 2022/23:116 Ett granskningssystem för utländska direktinvesteringar till skydd för svenska säkerhetsintressen.

Tre yrkanden i en följdmotion.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet4

Utskottets överväganden.....5

 Ett granskningssystem för utländska direktinvesteringar till skydd
 för svenska säkerhetsintressen.....5

Reservationer11

 1. Granskning av investeringar i medieföretag, punkt 2 (C)11

 2. Kunskapshöjande insatser i kommuner och regioner, punkt 3 (C)12

 3. Utvärdering av lagen, punkt 4 (C)12

Bilaga 1

Förteckning över behandlade förslag.....14

 Propositionen14

 Följdmotionen14

Bilaga 2

Regeringens lagförslag15

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Ett granskningssystem för utländska direktinvesteringar till skydd för svenska säkerhetsintressen

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om granskning av utländska direktinvesteringar,
2. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),
3. lag om ändring i lagen (2019:1182) om Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2022/23:116 punkterna 1–3.

2. Granskning av investeringar i medieföretag

Riksdagen avslår motion

2022/23:2397 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 1.

Reservation 1 (C)

3. Kunskapshöjande insatser i kommuner och regioner

Riksdagen avslår motion

2022/23:2397 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 2.

Reservation 2 (C)

4. Utvärdering av lagen

Riksdagen avslår motion

2022/23:2397 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 3.

Reservation 3 (C)

Stockholm den 7 september 2023

På justitieutskottets vägnar

Ardalan Shekarabi

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ardalan Shekarabi (S), Louise Meijer (M), Annika Strandhäll (S), Adam Marttinen (SD), Petter Löberg (S), Mikael Damsgaard (M), Anna Wallentheim (S), Katja Nyberg (SD), Mattias Vepsä (S), Charlotte Nordström (M), Gudrun Nordborg (V), Torsten Elofsson (KD), Ulrika Liljeberg (C), Pontus Andersson Garpvall (SD), Juno Blom (L) och Ulrika Westerlund (MP).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2022/23:116 Ett gransknings-system för utländska direktinvesteringar till skydd för svenska säkerhets-intressen. I propositionen föreslås en ny lag som ger en granskningsmyndighet möjlighet att granska utländska direktinvesteringar och, om det är nödvändigt, förbjuda dem.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2. En motion har väckts med anledning av propositionen. Förslaget i motionen finns i bilaga 1.

Det kan nämnas att riksdagen har tillkännagett för regeringen att den snarast ska genomföra åtgärder för att möjliggöra granskning av utländska investeringar inom skyddsvärda områden (bet. 2019/20:UU18, rskr. 2019/20:332).

Utskottets överväganden

Ett granskningssystem för utländska direktinvesteringar till skydd för svenska säkerhetsintressen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag om en ny lag som ger en granskningsmyndighet möjlighet att granska utländska direktinvesteringar och, om det är nödvändigt, förbjuda dem.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att bl.a. inkludera utländska direktinvesteringar i svenska mediebolag i granskningssystemet.

Jämför reservation 1 (C), 2 (C) och 3 (C).

Propositionen

En ny lag om ett granskningssystem för utländska direktinvesteringar

Regeringen föreslår att ett granskningssystem för utländska direktinvesteringar ska införas genom en ny lag. Syftet med lagen ska vara att hindra utländska direktinvesteringar i svensk skyddsvärd verksamhet som kan inverka skadligt på Sveriges säkerhet eller på allmän ordning eller allmän säkerhet i Sverige. Granskningssystemet ska omfatta investeringar i företag som bedriver skyddsvärd verksamhet, bl.a. i form av samhällsviktig verksamhet. Samhällsviktig verksamhet ska i lagen definieras som verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska för det syfte som anges i lagen få meddela föreskrifter om vilka samhällsviktiga verksamheter som ska omfattas av lagen.

Enligt lagförslaget är det regeringen som bestämmer vilken myndighet som ska vara granskningsmyndighet. I den utredning som låg till grund för förslaget föreslogs att Inspektionen för strategiska produkter (ISP) ska utses till granskningsmyndighet. Även om det konstateras att ISP fått ökade resurser för att kunna fullgöra sitt uppdrag inom ramen för granskningssystemet anför regeringen att utpekandet av granskningsmyndighet bör ske i en förordning.

Den investerare som vill genomföra en investering i skyddsvärd verksamhet ska, enligt vissa närmare specificerade villkor, vara skyldig att anmäla detta till myndigheten. Anmälningsskyldigheten tar sikte på de fall där investeraren skulle få ett direkt eller indirekt inflytande i verksamheten. Granskningsmyndigheten ska inom 25 arbetsdagar från det att en anmälan är fullständig besluta om att antingen lämna anmälan utan åtgärd eller inleda en

granskning av investeringen. En anmälan ska lämnas utan åtgärd om granskningsmyndigheten bedömer att det inte finns anledning att anta att det rör sig om en utländsk direktinvestering som skulle kunna inverka skadligt på Sveriges säkerhet eller på allmän ordning eller allmän säkerhet i Sverige.

Granskningsmyndigheten ska även kunna inleda en granskning på eget initiativ.

Om granskningsmyndigheten inleder en prövning med anledning av anmälan ska myndigheten beakta verksamhetens art och omfattning samt omständigheter kring investeraren. Granskningsmyndigheten ska förbjuda en utländsk direktinvestering i skyddsvärd verksamhet om det är nödvändigt för att förebygga skadlig inverkan på Sveriges säkerhet eller på allmän ordning eller allmän säkerhet i Sverige. Myndigheten kan även förena ett godkännande av en utländsk direktinvestering i skyddsvärd verksamhet med villkor.

För överträdelser mot granskningssystemet, t.ex. genom att en investering genomförs i strid med ett förbud, kan en sanktionsavgift tas ut på högst 100 000 000 kronor.

Granskningsmyndighetens beslut om förelägganden och sanktionsavgift får överklagas till Förvaltningsrätten i Stockholm. Myndighetens beslut om förbud och beslut om godkännande med villkor får överklagas till regeringen.

Regeringen gör bedömningen att granskningssystemet ska vara tillämpligt oavsett investerarens nationalitet eller säte, dvs. även svenska investeringar i skyddsvärd verksamhet. Att utelämna inhemska investeringar från tillämpningsområdet för granskningssystemet skulle medföra risk för att utländska investerare kringgår regelverket och genomför en investering i ett svenskt företag via ett annat svenskt företag som ytterst ägs av fysiska eller juridiska personer från ett tredjeland eller via en svensk medborgare som exempelvis agerar som bulvan för en aktör från ett tredjeland. En anmälningsskyldighet för inhemska investeringar bör enligt regeringen inte vara alltför betungande eftersom den föreslås gälla endast för vissa investeringar i tydligt avgränsade verksamheter. Regeringen bedömer dessutom att intresset av att upptäcka försök till kringgående av regelverket överväger den olägenhet som en anmälningsskyldighet innebär för en investerare och det företag som är föremål för investeringen. Den risk för merkostnader och fördröjningar som kan uppstå får därmed anses vara godtagbar i sammanhanget.

Investeringar i medieföretag

Granskningssystemet bör enligt regeringen inte omfatta investeringar i medieföretag, även om viss sådan verksamhet kan falla in under den föreslagna definitionen av samhällsviktig verksamhet, och det är ett sådant område som enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/452 om upprättande av en ram för granskning av utländska direktinvesteringar i unionen får omfattas av granskningssystemet. Som skäl anför regeringen att

detta skulle strida mot bestämmelserna om etableringsfrihet i tryckfrihetsförordningen, förkortad TF, och yttrandefrihetsgrundlagen, förkortad YGL. På tryckfrihetens område innebär etableringsfriheten att varje fysisk och juridisk person har rätt att trycka och sprida tryckta skrifter. Det kommer till uttryck i 1 kap. 1 § tredje stycket TF där det framgår att var och en har en rätt att ge ut skrifter utan att en myndighet eller ett annat allmänt organ hindrar detta i förväg. I YGL skiljer grundlagen mellan sändningar genom tråd och sändningar på annat sätt, där tekniska skäl innebär vissa begränsningar, men grundprincipen om etableringsfrihet är väsentligen densamma som i TF.

Då även svenska medborgare och juridiska personer bör omfattas av granskningssystemet är det enligt regeringen inte möjligt att begränsa svenska medborgares eller svenska juridiska personers möjlighet att göra investeringar i medieföretag utan grundlagsändringar.

Regeringen konstaterar att det förvisso finns risk för att främmande makt försöker påverka beslut, uppfattningar och beteenden hos olika aktörer i Sverige genom att sprida vilseledande eller oriktig information via olika typer av medier. För att inkludera medieföretag i granskningssystemet utan grundlagsändringar krävs dock ett undantag i lagen som innebär att en investering som görs av en svensk medborgare eller av en svensk juridisk person i ett medieföretag undantas från anmälningsplikten. Ett sådant undantag skulle kunna innebära ett incitament för främmande makt att genomföra investeringar i medieföretag via svenska fysiska eller juridiska personer och på så sätt kringgå granskningssystemet på ett enkelt sätt. Undantaget skulle därmed riskera att motverka syftet med att låta utländska investeringar i medieföretag vara anmälningspliktiga. Att helt undanta svenska investeringar skulle också kunna anses strida mot EU-rätt då det skulle kunna utgöra diskriminering mot andra unionsinterna investerare. Det bör därmed inte föreslås en reglering för att inkludera investeringar i medieföretag i granskningssystemet.

Informationsutbyte

Kommuner och regioner och de statliga myndigheter som regeringen bestämmer ska lämna en uppgift till granskningsmyndigheten, om granskningsmyndigheten begär det i samband med sin granskning eller sin kontroll av att meddelade villkor följs och det behövs för att myndigheten ska kunna fullgöra sitt uppdrag enligt lagen. Regeringen anför i denna del att det är rimligt att utgå ifrån att kommuner, regioner och vissa statliga myndigheter har tillgång till den information som krävs för att granskningsmyndigheten ska kunna bedöma investeringens art och omfattning samt omständigheter som rör investeraren.

Övrigt om kommuner och regioners arbete med granskningsförfarandet

När det gäller kommuners och regioners verksamhet konstaterar regeringen att dessa aktörer kan komma att beröras av förslagen till följd av att de bedriver sådan verksamhet som omfattas av granskningssystemets tillämpningsområde. Kommuner och regioner kommer även att påverkas av förslagen genom att de omfattas av den föreslagna uppgiftsskyldigheten. Det är dock rimligt att anta att merparten av de anmälningar som görs till granskningsmyndigheten kommer att lämnas utan åtgärd. Det finns därför inte skäl att anta att granskningsmyndigheten kommer att begära ut uppgifter från kommuner och regioner i stor utsträckning. Det är vidare rimligt att anta att sådan verksamhet som kommuner och regioner bedriver och som därutöver omfattas av granskningssystemets tillämpningsområde sällan kommer att bli föremål för sådana investeringar som aktualiserar anmälningsplikt. Regeringen bedömer därmed att förslagens påverkan på den kommunala självstyrelsen är begränsad. De resurser som kommer att krävas för att kommuner och regioner ska kunna tillhandahålla granskningsmyndigheten de uppgifter och handlingar som efterfrågas kommer att vara begränsade och det kommer inte att bli fråga om några särskilda utredningsinsatser. Kostnadsökningarna för kommunerna och regionerna är så begränsade att det inte kan bli fråga om någon ekonomisk kompensation.

Ikraftträdande

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 december 2023.

Regeringens redovisning av tillkännagivande

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att den snarast ska genomföra åtgärder för att möjliggöra granskning av utländska investeringar inom skyddsvärda områden, bl.a. genom att återkomma till riksdagen med förslag till ändringar i säkerhetsskyddslagen (2018:585) vad gäller överlåtelser av säkerhetskänslig verksamhet och att snarast utse den myndighet som ska vara kontaktpunkt enligt EU-förordningen (bet. 2019/20:UU18, rskr. 2019/20:332). Genom förslaget i propositionen Åtgärder till skydd för Sveriges säkerhet vid överlåtelser av säkerhetskänslig verksamhet (prop. 2020/21:13) ansågs den del av tillkännagivandet som avser ändringar i säkerhetsskyddslagen tillgodosedd. Genom att ISP utsågs till Sveriges kontaktpunkt enligt EU-förordningen ansågs vidare den del av tillkännagivandet som avser utpekandet av en kontaktpunkt tillgodosedd. Genom förslaget i denna proposition tillgodoses resterande del av tillkännagivandet. Regeringen anser därmed att tillkännagivandet är tillgodosett och slutbehandlat.

Motionen

I kommittémotion 2022/23:2397 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att inkludera utländska direktinvesteringar i svenska mediebolag i granskningssystemet. I yrkande 2 vill motionärerna ge i uppdrag till Nationellt kunskapscentrum om Kina och Centrum för Östeuropastudier att ge stöd och rådgivning till företag, kommuner och regioner för att öka den säkerhetspolitiska kompetensen hos dessa aktörer. I yrkande 3 efterlyses en utvärdering om tre år av konsekvenserna av att även inhemska investeringar ska anmälas till granskningsmyndigheten.

Utskottets ställningstagande

Utskottet finner att den nuvarande ordningen, där utländska investeringar i verksamheter som är av betydelse för svenskt säkerhetsintresse inte kan granskas eller begränsas, inte är tillfredsställande, särskilt i det rådande omvärldsläget. Det är en ordning som riskerar att leda till att värdefull teknik, information eller strategiskt viktiga fastigheter kontrolleras av främmande makt på ett sätt som inte är önskvärt. Riksdagen har också tillkännagett för regeringen att den ska genomföra åtgärder för att möjliggöra granskning av utländska investeringar inom skyddsvärda områden. Utskottet anser att regeringens förslag möjliggör denna typ av granskning samtidigt som det är en bra avvägning mellan att kunna hindra investeringar som innebär risker för Sverige och intresset av ett öppet investeringsklimat.

Sammantaget välkomnar utskottet regeringens förslag om ett granskningssystem för utländska direktinvesteringar, vilket också är i enlighet med riksdagens tillkännagivande i frågan. Lagförslaget är ändamålsenligt utformat och utskottet anser att riksdagen bör anta det.

När det gäller motionsyrkandet om att inkludera direktinvesteringar i svenska mediebolag i granskningssystemet delar utskottet regeringens bedömning att det inte är möjligt att på ett bra sätt innefatta denna typ av investeringar. Utskottet vill härvid peka på att lagstiftning inte är den enda möjligheten att kunna skydda samhället och stärka dess förmåga att upptäcka, möta och förebygga påverkanskampanjer och desinformation. Motion 2022/23:2397 (C) yrkande 1 avstyrks.

I fråga om kunskapsstöd delar utskottet regeringens bedömning att kommuner sällan kommer att bli föremål för sådana investeringar som aktualiserar anmälningsplikt och att de resurser som kommer att krävas för att kommuner och regioner ska kunna tillhandahålla granskningsmyndigheten efterfrågade uppgifter och handlingar kommer att vara begränsade samt att det inte kommer att bli fråga om några särskilda utredningsinsatser. Inte heller företag får anses vara i behov av denna typ av stöd då granskningssystemet endast gäller för vissa investeringar i tydligt avgränsade verksamheter. Enligt utskottet har det, mot denna bakgrund, inte framkommit något behov av ett sådant uppdrag till Nationellt kunskapscentrum om Kina och Centrum för

Östeuropastudier som motionären efterfrågar. Utskottet avstyrker motion 2022/23:2397 (C) yrkande 2.

Utskottet ställer sig bakom regeringens bedömning att även inhemska investeringar i skyddsvärd verksamhet bör granskas för att undvika risken för ett kringgående av regelverket genom exempelvis ett bulvanupplägg. Utskottet utgår från att regeringen kommer att följa hur lagar kommer att tillämpas och ser inte behov av något tillkännagivande om en utvärdering av konsekvenserna av att inhemska investeringar ska anmälas till granskningsmyndigheten. Även motion 2022/23:2397 (C) yrkande 3 avstyrks.

Utskottet har slutligen inget att invända mot regeringens redovisning i propositionen av det tillkännagivande som redogörs för ovan.

Reservationer

1. Granskning av investeringar i medieföretag, punkt 2 (C)

av Ulrika Liljeberg (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:2397 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 1.

Ställningstagande

Jag anser att regeringen borde ha valt att också inkludera granskningen av utländska direktinvesteringar i svenska medieföretag. Det är en ståndpunkt som jag delar med flera remissinstanser med god insyn i frågan. Jag delar inte regeringens bedömning att en sådan granskningsfunktion strider mot grundlagen. Näringsfrihet och etableringsfrihet gäller i Sverige men det finns också utrymme för att som land vidta åtgärder för att skydda sig mot illasinnade utländska aktörer som vill skada oss. Att granskning i sig genomförs innebär inte heller en inskränkning i grundlagen. Skulle det efter en sådan granskning finnas ett behov av en inskränkning är det för att det finns ett hot mot svensk ordning och säkerhet från utländska illasinnade aktörer, oavsett om de agerar via bulvan eller inte. Då måste Sverige som land ha verktygen för att stoppa ett sådant övertagande.

Eftersom EU-kommissionens regelverk öppnar upp för granskning av utländska direktinvesteringar även i medieföretag finns det en risk att intresset från aggressiva utländska aktörer av att genomföra uppköp av svenska medieföretag ökar, om andra EU-länder inför denna typ av granskning.

Riskerna med att inte inkludera utländska direktinvesteringar i svenska mediebolag i granskningssystemet är uppenbara, omfattande och akuta. Jag anser att situationen, särskilt i ljuset av senare års utveckling, är för allvarlig för att hanteras på ett så osäkert och valhänt sätt som nu sker. Regeringen måste därför, i enlighet med EU:s direktiv, inkludera svenska medieföretag i granskningssystemet av utländska direktinvesteringar.

2. Kunskapshöjande insatser i kommuner och regioner, punkt 3 (C)

av Ulrika Liljeberg (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:2397 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 2.

Ställningstagande

Även om regeringens förslag i stora drag är mycket bra har det samtidigt en alltför passiv ansats i vissa delar. Förslaget behöver bl.a. kompletteras med ett mer proaktivt och kunskapshöjande arbete kring säkerhetspolitiska risker. Granskningsystemet har inverkan på det kommunala självstyret, och även om jag inser att det kan vara proportionerligt vill jag samtidigt framhålla att regeringen behöver göra mer för att kommuner och regioner ska få del av den säkerhetspolitiska kompetens som behövs. Den kompetensen är avgörande för att kommuner och regioner tidigt ska kunna undvika eventuella illasinnade utländska etableringar och direktinvesteringar i den egna kommunen eller regionen. Med regeringens förslag kommer det förhoppningsvis att bli svårare att få inflytande på nationell nivå, och då finns det en avsevärd risk att utländska illasinnade intressen i stället kommer att söka sig mot kommuner och regioner. Jag anser därför att Nationellt kunskapscentrum om Kina och Centrum för Östeuropastudier vid Utrikespolitiska institutet bör få i uppdrag att ge stöd och rådgivning till företag, kommuner och regioner i dessa frågor.

3. Utvärdering av lagen, punkt 4 (C)

av Ulrika Liljeberg (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:2397 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 3.

Ställningstagande

Flera remissinstanser är kritiska till att även inhemska investeringar ska anmälas till granskningsmyndigheten. Jag ser därför ett behov av en utvärdering av konsekvenserna för svenskt näringsliv tre år efter lagens ikraftträdande.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2022/23:116 Ett granskningssystem för utländska direktinvesteringar till skydd för svenska säkerhetsintressen:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om granskning av utländska direktinvesteringar.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2019:1182) om Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter.

Följdmotionen

2022/23:2397 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inkludera utländska direktinvesteringar i svenska mediebolag i granskningssystemet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behov av uppdrag till Centrum för Kinastudier och Centrum för Östeuropastudier och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillämpning och konsekvenser för inhemska företag bör utvärderas och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om granskning av utländska direktinvesteringar

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens syfte och tillämpningsområde

1 § Denna lag syftar till att hindra utländska direktinvesteringar i svensk skyddsvärd verksamhet som kan inverka skadligt på Sveriges säkerhet eller på allmän ordning eller allmän säkerhet i Sverige.

2 § Lagen gäller för investeringar i skyddsvärd verksamhet som bedrivs av ett sådant aktiebolag, europabolag eller handelsbolag eller av en sådan ekonomisk förening eller stiftelse som har säte i Sverige.

Lagen gäller också för investeringar i sådan skyddsvärd verksamhet som bedrivs i Sverige i ett enkelt bolag eller som enskild näringsverksamhet.

Uttryck i lagen

3 § Med skyddsvärd verksamhet avses i denna lag

1. samhällsviktig verksamhet,
2. säkerhetskänslig verksamhet enligt säkerhetsskyddslagen (2018:585),
3. prospektering, utvinning, anrikning eller försäljning av kritiska råvaror eller av metaller eller mineral som är strategiskt viktiga för Sveriges försörjning,
4. behandling i stor omfattning av känsliga personuppgifter eller av lokaliseringssuppgifter i eller genom en vara eller tjänst,
5. tillverkning eller utveckling av, forskning om eller tillhandahållande av krigsmateriel enligt lagen (1992:1300) om krigsmateriel eller tillhandahållande av tekniskt stöd avseende sådan krigsmateriel,
6. tillverkning eller utveckling av, forskning om eller tillhandahållande av produkter med dubbla användningsområden eller tillhandahållande av tekniskt bistånd för sådana produkter, och
7. forskning om eller tillhandahållande av produkter eller teknik inom framväxande teknologier eller annan strategiskt skyddsvärd teknologi eller verksamhet med förmåga att tillverka eller utveckla sådana produkter eller utveckla sådan teknik.

4 § Med utländsk direktinvestering avses i denna lag en investering som görs av

1. en fysisk person med medborgarskap i en stat utanför Europeiska unionen,
2. en juridisk person med säte i en stat utanför Europeiska unionen,
3. en juridisk person som direkt eller indirekt ägs eller kontrolleras av en stat utanför Europeiska unionen, eller

4. en juridisk person som direkt eller indirekt ägs eller kontrolleras av en juridisk person med säte i en stat utanför Europeiska unionen eller av en fysisk person med medborgarskap i en sådan stat.

En investering som genomförs av en investerare till förmån för någon som nämns i första stycket utgör också en utländsk direktinvestering.

5 § I denna lag avses med

1. *samhällsviktig verksamhet*: verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet,

2. *känsliga personuppgifter*: sådana uppgifter som avses i artikel 9.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning),

3. *lokaliseringssuppgifter*: uppgifter som behandlas i ett allmänt mobilt elektroniskt kommunikationsnät och som anger den geografiska positionen för en slutanvändares terminalutrustning, eller uppgifter i ett allmänt fast elektroniskt kommunikationsnät om nätanslutningspunktens fysiska adress,

4. *produkter med dubbla användningsområden*: produkter som är upptagna i bilaga I till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/821 av den 20 maj 2021 om upprättande av en unionsordning för kontroll av export, förmedling, transitering och överföring av samt tekniskt bistånd för produkter med dubbla användningsområden.

Granskningsmyndighet

6 § Den myndighet som regeringen bestämmer är granskningsmyndighet enligt denna lag.

Anmälningsskyldighet

7 § Den som har för avsikt att direkt eller indirekt investera i skyddsvärd verksamhet ska innan investeringen genomförs göra en anmälan till granskningsmyndigheten, om

1. investeraren, någon i dennes ägarstruktur eller någon för vars räkning investeraren handlar, efter investeringen, direkt eller indirekt, skulle komma att förfoga över röster som motsvarar eller överskrider något av gränsvärdena 10, 20, 30, 50, 65 eller 90 procent av rösterna i ett sådant aktiebolag eller europabolag eller en sådan ekonomisk förening som bedriver skyddsvärd verksamhet,

2. investeraren genom investeringen skulle förvärva ett sådant aktiebolag eller europabolag eller bilda ett sådant aktiebolag eller europabolag eller en sådan ekonomisk förening som ska bedriva skyddsvärd verksamhet och investeraren, någon i dennes ägarstruktur eller någon för vars räkning investeraren handlar, direkt eller indirekt, skulle komma att förfoga över 10 procent eller mer av rösterna i den juridiska personen,

3. investeraren genom investeringen skulle bli bolagsman i ett sådant handelsbolag eller enkelt bolag i vilket det bedrivs eller ska bedrivas

skyddsvärd verksamhet eller om investeringen är tänkt att göras i ett handelsbolag eller enkelt bolag i vilket det bedrivs skyddsvärd verksamhet och investeraren redan är bolagsman,

4. investeraren genom investeringen skulle komma att bilda en stiftelse som ska bedriva skyddsvärd verksamhet, eller

5. investeraren, någon i dennes ägarstruktur eller någon för vars räkning investeraren handlar, på något annat sätt än enligt 1–4, genom investeringen skulle få ett direkt eller indirekt inflytande i ledningen av ett sådant aktiebolag, europabolag, handelsbolag eller enkelt bolag eller i ledningen av en sådan ekonomisk förening eller stiftelse som bedriver eller ska bedriva skyddsvärd verksamhet.

En anmälan enligt första stycket 1 krävs inte vid förvärv av aktier som vid nyemission förvärvas med företrädesrätt i förhållande till det antal aktier investeraren äger.

8 § Vid beräkningen av röster enligt 7 § första stycket 1 och 2 ska röster som en närstående direkt eller indirekt förfogar över räknas med.

Med närstående avses make, registrerad partner, sambo, föräldrar och barn samt barns make, registrerade partner eller sambo.

9 § Den som har för avsikt att direkt eller indirekt investera i skyddsvärd verksamhet ska innan investeringen genomförs göra en anmälan till granskningsmyndigheten, om investeraren eller någon annan genom investeringen skulle komma att få ett inflytande över sådan verksamhet som bedrivs som enskild näringsverksamhet.

10 § Den som har för avsikt att investera i skyddsvärd verksamhet på något annat sätt än som anges i 7 eller 9 § ska innan investeringen genomförs göra en anmälan till granskningsmyndigheten, om investeraren genom investeringen skulle komma att överta hela eller någon del av den skyddsvärda verksamheten.

11 § Ett företag som är föremål för en investering som ska anmälas enligt denna lag ska upplysa den som avser att genomföra investeringen om att lagen gäller för verksamheten och särskilt om dennes anmälnings-skyldighet.

Upplysningsskyldigheten gäller inte vid förvärv på en reglerad marknad som avses i 1 kap. 4 b § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden, en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller en MTF-plattform som avses i 1 kap. 4 b § lagen om värdepappersmarknaden.

Granskning på initiativ av granskningsmyndigheten

12 § Om investeraren inte anmäler en investering trots att det finns en skyldighet att göra det enligt denna lag, får granskningsmyndigheten upprätta ett underlag för anmälan.

13 § Granskningsmyndigheten får besluta att inleda en granskning av en investering i skyddsvärd verksamhet som inte omfattas av anmälnings-skyldighet enligt denna lag, om det finns anledning att anta att

investeringen kan inverka skadligt på Sveriges säkerhet eller på allmän ordning eller allmän säkerhet i Sverige.

Förutsättningar för investeringens genomförande och tidsfrister

14 § Granskningsmyndigheten ska inom 25 arbetsdagar från det att en anmälan är fullständig besluta om att antingen lämna anmälan utan åtgärd eller inleda en granskning av investeringen.

15 § Granskningsmyndigheten ska inom tre månader från sitt beslut att inleda en granskning enligt 13 eller 14 § besluta att antingen förbjuda eller godkänna investeringen. Om det finns särskilda skäl, får granskningsmyndigheten dock meddela beslutet inom sex månader.

16 § En investering som omfattas av anmälningsskyldighet enligt denna lag får genomföras bara om

1. anmälan om investeringen har lämnats utan åtgärd, eller
2. investeringen har godkänts vid en granskning.

Om granskningsmyndigheten har inlett en granskning enligt 13 §, får investeringen genomföras bara om investeringen har godkänts vid granskningen.

Granskningsmyndighetens prövning

17 § Vid sin prövning ska granskningsmyndigheten beakta verksamhetens art och omfattning samt omständigheter kring investeraren.

18 § Granskningsmyndigheten ska vid sin prövning beakta

1. om investeraren direkt eller indirekt, helt eller delvis, kontrolleras av en stat utanför Europeiska unionen genom ägarstruktur, betydande finansiering eller på annat sätt,
2. om investeraren eller någon i dennes ägarstruktur tidigare har varit delaktig i verksamhet som inverkat skadligt eller kunnat inverka skadligt på Sveriges säkerhet eller på allmän ordning eller allmän säkerhet i Sverige eller i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen, och
3. om det finns andra omständigheter kring investeraren som innebär att investeringen kan inverka skadligt på Sveriges säkerhet eller på allmän ordning eller allmän säkerhet i Sverige.

19 § En anmälan ska lämnas utan åtgärd om granskningsmyndigheten bedömer att det inte finns anledning att anta att det rör sig om en utländsk direktinvestering som skulle kunna inverka skadligt på Sveriges säkerhet eller på allmän ordning eller allmän säkerhet i Sverige.

20 § En utländsk direktinvestering i skyddsvärd verksamhet ska förbjudas, om det är nödvändigt för att förebygga skadlig inverkan på Sveriges säkerhet eller på allmän ordning eller allmän säkerhet i Sverige.

21 § Om det inte finns skäl att förbjuda en investering som har granskats, ska den godkännas.

Ett godkännande av en utländsk direktinvestering i skyddsvärd verksamhet får förenas med villkor, om det är nödvändigt för att förebygga skadlig inverkan på Sveriges säkerhet eller på allmän ordning eller allmän säkerhet i Sverige.

22 § Om ett villkor som har meddelats enligt 21 § inte följs, får granskningsmyndigheten förelägga investeraren att uppfylla villkoret eller förbjuda investeringen om förutsättningarna för ett förbud enligt 20 § är uppfyllda.

Ett föreläggande får förenas med vite.

23 § Ett förbud mot en investering enligt denna lag innebär att en rättshandling som utgör en del i investeringen eller som har till syfte att genomföra investeringen blir ogiltig.

Första stycket gäller inte förvärv på en reglerad marknad som avses i 1 kap. 4 b § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden, en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller en MTF-plattform som avses i 1 kap. 4 b § lagen om värdepappersmarknaden, på en exekutiv auktion eller av fast egendom. I sådana fall får granskningsmyndigheten i stället förelägga investeraren att avyttra det som har förvärvats. Ett föreläggande får förenas med vite.

24 § Om ett förbud har meddelats enligt denna lag, får granskningsmyndigheten besluta om de förelägganden mot investeraren, det företag som är eller har varit föremål för investeringen eller överlåtaren som behövs för att hindra skadlig inverkan på Sveriges säkerhet eller på allmän ordning eller allmän säkerhet i Sverige.

Ett föreläggande får förenas med vite.

Granskningsmyndighetens befogenheter

25 § Investeraren och det företag som är eller har varit föremål för investeringen ska på begäran av granskningsmyndigheten tillhandahålla de uppgifter eller handlingar som myndigheten behöver för sin granskning eller för att kontrollera efterlevnaden av meddelade villkor.

26 § Granskningsmyndigheten har rätt att i den omfattning det behövs för att den ska få del av de uppgifter eller handlingar som avses i 25 § få tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen, dock inte bostäder, som används i verksamhet som bedrivs av investeraren eller det företag som är eller har varit föremål för investeringen.

27 § Granskningsmyndigheten får förelägga investeraren eller det företag som är eller har varit föremål för investeringen att tillhandahålla uppgifter eller handlingar enligt 25 § och att ge tillträde enligt 26 §.

Ett föreläggande får förenas med vite.

28 § Granskningsmyndigheten får begära handräckning av Kronofogdemyndigheten för att genomföra en åtgärd enligt 26 §. Vid handräckning gäller bestämmelserna i utskökningsbalken om verkställighet av för-

pliktelser som inte avser betalningsskyldighet, avhysning eller avlägsnande.

Informationsutbyte och samverkan

29 § Granskningsmyndigheten får i samband med sin granskning eller sin kontroll av efterlevnaden av meddelade villkor begära information från kommuner, regioner och statliga myndigheter.

Kommuner och regioner och de statliga myndigheter som regeringen bestämmer ska lämna en uppgift till granskningsmyndigheten efter en begäran enligt första stycket, om det behövs för att granskningsmyndigheten ska kunna fullgöra sitt uppdrag enligt denna lag.

30 § Granskningsmyndigheten ska vid sin granskning enligt denna lag samverka med de statliga myndigheter som regeringen bestämmer.

Administrativa sanktionsavgifter

31 § Granskningsmyndigheten får besluta att ta ut en sanktionsavgift av den som

1. inte har gjort en anmälan till granskningsmyndigheten trots att anmälningsskyldighet har förelegat enligt 7, 9 eller 10 §,
2. har genomfört en investering innan granskningsmyndigheten har fattat ett slutligt beslut enligt 19–21 §§,
3. har genomfört en investering i strid med ett förbud enligt 20 §,
4. har handlat i strid med ett villkor som har meddelats i samband med ett beslut om godkännande enligt 21 §,
5. har lämnat oriktiga uppgifter i samband med sin anmälan enligt 7, 9 eller 10 § eller vid fullgörandet av sin uppgiftsskyldighet enligt 25 §, eller
6. inte har fullgjort sin uppgiftsskyldighet enligt 25 §.

32 § Sanktionsavgiften ska bestämmas till lägst 25 000 kronor och högst 100 000 000 kronor.

33 § Vid bedömningen av om en sanktionsavgift ska tas ut och när storleken på avgiften ska bestämmas ska särskild hänsyn tas till

1. den skadliga inverkan på Sveriges säkerhet eller på allmän ordning eller allmän säkerhet i Sverige som har uppstått eller kunnat uppstå till följd av överträdelsen,
2. om överträdelsen har varit uppsåtlig eller berott på oaktsamhet,
3. vad den som har överträtt reglerna har gjort för att överträdelsen ska upphöra eller för att begränsa dess verkningar,
4. om den som har överträtt reglerna tidigare har gjort sig skyldig till en överträdelse, och
5. den vinst som överträdelsen har inneburit för den som har överträtt reglerna.

34 § En sanktionsavgift får efterges helt eller delvis, om överträdelsen är ringa eller ursäktlig eller om det annars med hänsyn till omständigheterna skulle vara oskäligt att ta ut avgiften.

35 § En sanktionsavgift får inte beslutas, om överträdelsen omfattas av ett föreläggande om vite och överträdelsen ligger till grund för en ansökan om att vitet ska dömas ut.

36 § En sanktionsavgift får beslutas bara om den som avgiften ska tas ut av har fått tillfälle att yttra sig inom två år från det att överträdelsen ägde rum.

Ett beslut om sanktionsavgift ska delges.

37 § En sanktionsavgift ska betalas till granskningsmyndigheten inom 30 dagar från det att beslutet om att ta ut avgiften har fått laga kraft eller inom den längre tid som anges i beslutet.

Om sanktionsavgiften inte betalas i tid, ska granskningsmyndigheten lämna den obetalda avgiften för indrivning. Bestämmelser om indrivning finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m.

Sanktionsavgiften tillfaller staten.

38 § En sanktionsavgift faller bort till den del beslutet om avgiften inte har verkställts inom fem år från det att beslutet fick laga kraft.

Överklagande

39 § Beslut om föreläggande enligt 22–24 och 27 §§ och beslut om sanktionsavgift enligt 31 § får överklagas till Förvaltningsrätten i Stockholm. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Beslut om förbud enligt 20 och 22 §§ och beslut om godkännande med villkor enligt 21 § får överklagas till regeringen.

Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Föreskrifter om verkställighet

40 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regleringsformen meddela föreskrifter om verkställigheten av denna lag.

Bemyndigande

41 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får för det syfte som anges i 1 § meddela föreskrifter om

1. vilka samhällsviktiga verksamheter som ska omfattas av denna lag,
2. vilka kritiska råvaror och metaller och mineral som ska omfattas av denna lag, och
3. vilka framväxande teknologier och vilken annan strategiskt skyddsvärd teknologi som ska omfattas av denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 december 2023.

1 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att det i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska införas en ny paragraf, 15 kap. 3 b §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

15 kap.

3 b §

Sekretessen enligt 1 a § hindrar inte att Säkerhetspolisen eller Försvarsmakten lämnar en uppgift som avses där till granskningsmyndigheten om uppgiften behövs för att granskningsmyndigheten ska kunna fullgöra sitt uppdrag enligt lagen (2023:000) om granskning av utländska direktinvesteringar.

En uppgift får lämnas endast om intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda.

Denna lag träder i kraft den 1 december 2023.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2019:1182) om Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 7 § lagen (2019:1182) om Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

7 §

En underrättelse- eller säkerhetstjänst i en *medlemsstat i Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet* får medges direktåtkomst till personuppgifter som behandlas med stöd av 2 kap. 1 § 1 b om det behövs för samarbetet mot terrorism. Direktåtkomsten får endast avse personuppgifter som har gjorts gemensamt tillgängliga.

En underrättelse- eller säkerhetstjänst i en *stat som omfattas av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, i Förenade kungariket eller i Schweiz* får medges direktåtkomst till personuppgifter som behandlas med stöd av 2 kap. 1 § 1 b om det behövs för samarbetet mot terrorism. Direktåtkomsten får endast avse personuppgifter som har gjorts gemensamt tillgängliga.

Innan direktåtkomst medges en utländsk underrättelse- eller säkerhetstjänst ska Säkerhetspolisen informera regeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 december 2023.